EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 2.6.2014.
COM(2014) 419 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Maltas 2014. gada valsts reformu programmu

un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Maltas 2014. gada stabilitātes programmu

{SWD(2014) 419 final}

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Maltas 2014. gada valsts reformu programmu

un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Maltas 2014. gada stabilitātes programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu[1] un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu[2],

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas[3],

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Eiropadome 2010. gada 26. martā piekrita Komisijas priekšlikumam uzsākt jaunu izaugsmes un nodarbinātības stratēģiju – "Eiropa 2020" –, kam pamatā būtu ciešāka ekonomikas politikas koordinācija, kas tiks vērsta uz galvenajām jomām, kurās jārīkojas, lai palielinātu Eiropas ilgtspējīgas izaugsmes potenciālu un konkurētspēju.

(2) Padome, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumiem, 2010. gada 13. jūlijā pieņēma ieteikumu par dalībvalstu un Savienības vispārējām ekonomikas politikas pamatnostādnēm (2010.–2014. g.) un 2010. gada 21. oktobrī – lēmumu par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm, kas kopā veido "integrētās pamatnostādnes". Dalībvalstis tika aicinātas ņemt vērā šīs integrētās pamatnostādnes savā ekonomikas un nodarbinātības politikā.

(3) Dalībvalstu valsts vai valdības vadītāji 2012. gada 29. jūnijā pieņēma lēmumu par Izaugsmes un nodarbinātības paktu, kas ir saskaņots pamats rīcībai valstu, ES un eurozonas līmenī, izmantojot visas iespējamās sviras, instrumentus un politiku. Viņi

[1] OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.
[2] COM(2014) 419 *final*.
[3] P7_TA(2014)0128 un P7_TA(2014)0129.

pieņēma lēmumu par rīcību, kas jāveic dalībvalstu līmenī, jo īpaši paužot ciešu apņemšanos sasniegt stratēģijas "Eiropa 2020" mērķus un īstenot konkrētām valstīm adresētos ieteikumus.

(4) Padome 2013. gada 9. jūlijā pieņēma ieteikumu par Maltas valsts reformu programmu 2013. gadam un sniedza atzinumu par atjaunināto Maltas stabilitātes programmu 2012.-2016. gadam. Saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 473/2013[4] 2013. gada 15. novembrī Komisija iesniedza savu atzinumu par Maltas 2014. gada budžeta plāna projektu[5].

(5) Komisija 2013. gada 13. novembrī pieņēma Gada izaugsmes pētījumu[6], tādējādi uzsākot 2014. gada ekonomikas politikas koordinēšanas Eiropas pusgadu. Tajā pašā datumā, pamatojoties uz Regulu (ES) Nr. 1176/2011, Komisija pieņēma Brīdinājuma mehānisma ziņojumu[7], kurā Malta tika norādīta kā viena no dalībvalstīm, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats.

(6) Eiropadome 2013. gada 20. decembrī apstiprināja prioritātes, lai nodrošinātu finanšu stabilitāti, fiskālo konsolidāciju un rīcību izaugsmes sekmēšanai. Tā uzsvēra, ka jāpanāk diferencēta, izaugsmei labvēlīga fiskālā konsolidācija, jāatjauno parastie kreditēšanas nosacījumi, jāveicina izaugsme un konkurētspēja, jārisina bezdarba problēma un krīzes sociālās sekas un jāmodernizē valsts pārvalde.

(7) Komisija, pamatojoties uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu, 2014. gada 5. martā publicēja padziļinātā pārskata rezultātus par Maltu[8]. Komisijas izvērtējums liek tai secināt, ka Malta vairs nesaskaras ar makroekonomikas nelīdzsvarotību makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras nozīmē. Lai gan parādu apjoms saglabājas liels, riski saistībā ar privātā un publiskā sektora parāda ilgtspēju un finanšu nozares stabilitāti, šķiet, ir ierobežoti, kaut gan to uzraudzību vajadzētu turpināt. It īpaši finansiālās stabilitātes rādītāji saglabājas stabili. Taču, ņemot vērā šā sektora risku strukturālo raksturu, ir svarīgi turpināt pašreizējo piesardzīgo uzraudzības un riska uzņemšanās praksi. Mājokļu tirgus ir stabilizējies, tādējādi ierobežojot apdraudējumu, ko rada pārmērīgi riski nekustamā īpašuma sektorā. Privātais parāds samazinās; sviras samazināšanās korporatīvajā sektorā notiek organizētā veidā, un kredītu tirgus spiediens ir ierobežots.

(8) Malta 2014. gada 16. aprīlī iesniedza savu 2014. gada reformu programmu, kura tika atjaunināta 2014. gada 8. maijā, un 2014. gada 30. aprīlī tā iesniedza savu 2014. gada stabilitātes programmu. Abas programmas izvērtētas vienlaikus, lai ņemtu vērā to savstarpējo saistību.

(9) Budžeta stratēģijas mērķis, kas izklāstīts 2014. gada stabilitātes programmā, ir koriģēt pārmērīgo deficītu līdz 2014. gadam un pakāpeniski virzīties uz vidējā termiņa mērķi, proti, panākt līdzsvarotu budžeta stāvokli strukturālā izteiksmē; tas ir stingrāks par Stabilitātes un izaugsmes paktā prasīto. Tomēr vidējā termiņa mērķa sasniegšana programmas periodā nav plānota. Plānotā (pārrēķinātā) strukturālā korekcija 2014. gadā ir nedaudz mazāka nekā ieteiktais apjoms. Pēc plānotās pārmērīgā deficīta korekcijas, 2015. gadā ir plānota neliela atkāpe no korekcijas, kas nepieciešama vidējā termiņa mērķa sasniegšanai. Pēc tam plānotais ikgadējais progress virzībā uz vidējā termiņa mērķa sasniegšanu kopumā atbilst prasībai –

[4] OV L 140, 27.5.2013., 11. lpp.
[5] C(2013) 8007 *final*.
[6] COM(2013) 800 *final*.
[7] COM(2013) 790 *final*.
[8] COM(2014) 150 *final*.

vismaz 0,5 % no IKP. Programmā prognozēts, ka no 2014. gada tiks sākta valdības parāda, kas 2013. gadā bija 73 % no IKP, samazināšana atbilstoši parāda samazināšanas atsauces vērtībai. Kopumā programmas mērķi lielā mērā atbilst Stabilitātes un izaugsmes pakta prasībām. Makroekonomikas scenārijs, kas ir pamatā programmā iekļautajām budžeta prognozēm, ko apstiprinājusi neatkarīga struktūra (Valsts revīzijas palāta), attiecībā uz 2014. un 2015. gadu ir ticams, jo prognozētā ekonomikas izaugsme ir nedaudz mazāka, salīdzinot ar Komisijas 2014. gada pavasara prognozi par šiem gadiem. Tomēr ar budžeta mērķiem saistītie riski ir lejupvērsti, jo strukturālo ieņēmumu palielinājumu, kas plānots programmas periodā, veicamie pasākumi pilnībā nepamato, un izdevumi, kas lielāki par plānoto, var radīt nepieciešamību pēc izmaksām, kas lielākas par budžetā paredzētajām. Saskaņā ar Komisijas prognozi, ir gaidāms, ka Malta 2014. gadā ilgtspējīgā veidā koriģēs savu pārmērīgo deficītu. Vienlaikus, pamatojoties uz Komisijas prognozi, fiskālie centieni laikposmā no 2013. līdz 2014. gadam ir par 1,6 % no IKP mazāki nekā nepieciešams strukturālās bilances (koriģēto) izmaiņu izteiksmē un par 1,25 % no IKP mazāki nekā nepieciešams veicamo pasākumu izteiksmē, kuri tika uzskatīti par vajadzīgiem pārmērīga deficīta novēršanas procedūras ietvaros pieņemtā ieteikuma pieņemšanas brīdī. Lai gan 2014. gadā nav rīcības telpas attiecībā uz parāda samazināšanas robežvērtības ievērošanu, ar parāda scenāriju saistītie riski ir nosvērti pozitīvā virzienā. Pastāv risks, ka 2015. gadā notiks būtiska atkāpe no nepieciešamā progresa virzībā uz vidējā termiņa mērķi. Pamatojoties uz programmas novērtējumu un Komisijas prognozēm saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97, Padome uzskata, ka, lai gan Maltas plānotais nominālais deficīts un vispārējās valdības parāds atbildīs ieteikumiem, kas pieņemti pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras ietvaros, ir nepieciešami papildu centieni, lai pieskaņotu strukturālās korekcijas apmēram, kas ieteikts attiecībā uz 2014. gadu, un lai no 2015. gada nodrošinātu atbilstošu virzību uz vidējā termiņa mērķi.

(10) Maltas fiskālās sistēmas nesaistošais raksturs un fiskālās plānošanas īsais termiņš nepalīdz nodrošināt stabilu fiskālo stāvokli. Ir notikusi kavēšanās ar normatīvo aktu pieņemšanu, kuriem bija jāstājas spēkā līdz 2013. gada beigām un ar kuriem bija paredzēts izpildīt Direktīvas 85/2011/ES prasības par budžeta struktūrām un fiskālo paktu. Taču saskaņā ar stabilitātes programmu Maltas valdība nesen ir atbalstījusi Fiskālās atbildības aktu, kas tiks iesniegts parlamentam apstiprināšanai. Akta projektā ir paredzēts noteikums par strukturālā izteiksmē līdzsvarotu budžetu, parāda noteikums, uz trim gadiem piemērojama budžeta struktūra un fiskālās padomes pakāpeniska izveide – tās uzdevums būtu apstiprināt valdības oficiālās makroekonomikas un fiskālās prognozes, kā arī veikt *ex ante* un *ex post* uzraudzību pār to, kā tiek ievēroti fiskālie noteikumi.

(11) Maltas ieņēmumu iestādes tiks apvienotas vienā iestādē, kas palīdzētu vienkāršot nodokļu iekasēšanas procesu un cīnīties pret nodokļu nemaksāšanu. Lai uzlabotu nodokļu iekasēšanu un palīdzētu piedzīt maksājamās summas, ir pārskatīti sodi, kas paredzēti PVN regulējošos tiesību aktos, un procentu likme, kas piemērojama nenomaksātiem nodokļiem. Ir ieviesta virkne citu pasākumu, ar kuriem, gaidāms, tiks konsolidēta Maltas nodokļu sistēma. Šie pasākumi ir solis pareizā virzienā, taču to ietekme vēl nav kļuvusi redzama.

(12) Kaut arī Malta vēl joprojām saskaras ar problēmām saistībā ar tās publisko finanšu ilgtspēju, līdz šim ir vērojams tikai neliels progress pensiju sistēmas reformā un veselības aprūpes pakalpojumu ilgtspējas nodrošināšanā. Kaut arī ir izveidota Pensiju stratēģijas grupa, kuras uzdevums ir izvērtēt visas iespējas pensiju sistēmas

reformēšanai, Maltas iestādes ir izteikušas apņemšanos nepalielināt normatīvajos aktos noteikto pensijas vecumu lielākā apmērā nekā paredzēts 2006. gada pensiju reformā. Tādējādi normatīvajos aktos paredzētais pensijas vecums paliek atsaistīts no gaidāmā dzīves ilguma; tas rada problēmas saistībā ar pensiju ilgtspēju un atbilstību. Lai gan Malta plāno risināt šos trūkumus ar darba tirgus pasākumiem un it īpaši ar nesen pieņemto aktīvu vecumdienu stratēģiju, maz ticams, ka tas atrisinās problēmu. Veselības aprūpes sistēmas ilgtspēja padara šo problēmu vēl sarežģītāku, ņemot vērā ar vecumu saistīto izdevumu prognozēto pieaugumu. Valsts veselības sistēmu stratēģijas projekts ir uzsākts, taču nav skaidrs, kā tas tiks īstenots un kādus ieguvumus tas sniegs saistībā ar izmaksu efektivitāti un ilgtspēju. Ir nepieciešams nostiprināt publisko primāro aprūpi.

(13) Mācību priekšlaicīgas pārtraukšanas īpatsvars Maltā vēl joprojām ir liels, taču tiek veikti pasākumi, lai to samazinātu, un ir izveidota visaptveroša pārraudzības sistēma. Tomēr pamatprasmju apguve saglabājas zemā līmenī, tādējādi tas ir viens no cēloņiem sliktajai lasītprasmei un mācību priekšlaicīgajai pārtraukšanai. Ir gaidāms, ka nesen pieņemtās Valsts lasītprasmes stratēģijas pareiza īstenošana palīdzēs risināt šīs problēmas. To papildinās turpmāki pasākumi, ar kuriem ir iecerēts palielināt apmācības un izglītības atbilstību darba tirgus vajadzībām. To skaitā ir māceklības sistēmas reforma, mūžizglītības stratēģijas izveide, darbapmācības ieviešana profesionālajā izglītībā un apmācībā un īpaša programma, ko finansē no Eiropas Sociālā fonda.

(14) Malta pašlaik īsteno vairākus būtiskus pasākumus, kuru mērķis ir palielināt sieviešu līdzdalību darba tirgū, jo īpaši nodrošinot bezmaksas bērnu aprūpes pakalpojumus mājsaimniecībām, kurās vecāki ir nodarbināti vai iesaistīti tālākapmācībā. Sekmīga īstenošana būs būtiska. Maltas iestādes arī palīdz nodrošināt ārpusskolas uzraudzību un nodrošina iespējas bērniem ierasties skolā pirms noteiktā mācību sākšanās laika, lai vecāku pienākumus varētu labāk apvienot ar darba dzīvi. Ir paredzēti arī nodokļu stimuli, lai iedrošinātu vecākus sūtīt bērnus uz bērnu aprūpes iestādēm, kas darbojas saskaņā ar iepriekšējām shēmām. Taču tiek darīts maz, lai nodrošinātu un veicinātu elastīgu nodarbinātības kārtību, piemēram, tāldarbu un elastīgu darba laiku, kas palīdzētu sievietēm no jauna iesaistīties darba tirgū.

(15) Lai uzlabotu tās starptautisko konkurētspēju, papildus vajadzībai izvairīties no potenciāli negatīvās ietekmes, ko rada neatbilstība starp algām un produktivitāti, Maltai vēl joprojām ir nepieciešams risināt infrastruktūras trūkumus enerģētikas un transporta nozarē, kuri kavē tās potenciāla īstenošanu, jo īpaši saistībā ar augstajām energoizmaksām. Elektroenerģijas starpsavienojums ar Itāliju tiks pabeigts šogad; tas palīdzēs uzlabot piegāžu drošumu un var palīdzēt dažādot piegādes avotus un palielināt ārēju atjaunojamu energoresursu izmantošanu. Plānotais savienojums ar Eiropas gāzes tīklu arī uzlabos Maltas energoresursu struktūru, padarot to mazāk atkarīgu no viena galvenā enerģijas avota un tādējādi palielinot tās pievilcīgumu darījumdarbības veikšanai. Vietējie atjaunojamie energoresursi, izņemot dažus panākumus saistībā ar fotoelementu enerģijas izmantošanu, ir potenciāls, kas vēl netiek izmantots.

(16) Noteiktas ar efektivitāti saistītas problēmas publiskajā administrācijā ierobežo Maltas darījumdarbības vides turpmāko attīstību. Lai gan publiskā iepirkuma reforma ir solis pareizā virzienā, iepirkuma procedūras vēl joprojām ir pārmērīgi ilgas, un rezultātā publiskie izdevumi nav efektīvi. Šos pasākumus nepapildina mērķi, tādējādi ir grūti novērtēt to efektivitāti. Tā kā trūkst alternatīvu finansējuma iegūšanai aizņēmumu veidā, tas rada lielas finansējuma izmaksas uzņēmumiem, kas savukārt rada

spiedienu uz to saimniecisko darbību. Šie stimuli uzņēmumu parādu veidošanai var arī radīt situāciju, kurā uzņēmumu aizņemto līdzekļu īpatsvars ir pārlieku liels un kapitāla sadalījums ir nepietiekams. Tādēļ ir jārada iespējas iegūt finansējumu citā veidā, nevis aizņemoties. Vēl joprojām ir vērojams tieslietu sistēmas efektivitātes trūkums, kas tika uzsvērts 2013. gadā Maltai adresētajos ieteikumos. Lai gan ir gaidāms, ka daudzie reformu priekšlikumi, ko Tieslietu reformu padome ir iesniegusi 2013. gada novembrī, tiks īstenoti līdz 2014. gada beigām, ir jāpaziņo skaidrs laika grafiks un tas, kuri pasākumi ir prioritāri. Vēl nav skaidrs, kā šie pasākumi ietekmēs neizskatīto lietu apjomu, jo īpaši ņemot vērā iepriekš izklāstītos trūkumus.

(17) Malta ir nostiprinājusi regulatīvo uzraudzību, lai nodrošinātu finanšu nozares stabilitāti. Maltas Centrālās bankas uzdevumos ir iekļauta arī makroprudenciālā uzraudzība, un īpaša uzmanība tiek pievērsta finanšu stabilitātes jautājumiem; savukārt Kopējā finanšu stabilitātes padome pašlaik ir nostiprināta normatīvajos aktos. Ir veikti apmierinoši pasākumi, lai uzlabotu uzkrājumu veidošanu saistībā ar zaudējumus nesošiem kredītiem, galvenokārt pārskatot Banku noteikumu Nr. 9 (*Banking Rule 9*).

(18) Eiropas pusgada kontekstā Komisija ir veikusi visaptverošu analīzi par Maltas ekonomikas politiku. Tā ir novērtējusi stabilitātes programmu un valsts reformu programmu. Tā ir ņēmusi vērā ne tikai to lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Maltā, bet arī to atbilstību ES noteikumiem un norādēm, ņemot vērā vajadzību nostiprināt Eiropas Savienības vispārējo ekonomisko pārvaldību, kas panākams, turpmākajos valstu lēmumos nodrošinot ES līmeņa ieguldījumu. Komisijas ieteikumi saskaņā ar Eiropas pusgadu ir atspoguļoti 1. līdz 5. ieteikumā.

(19) Ņemot vērā šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi Maltas stabilitātes programmu, un tās atzinums[9] ir atspoguļots jo īpaši 1. ieteikumā.

(20) Eiropas pusgada kontekstā Komisija ir veikusi analīzi par visas eurozonas ekonomikas politiku. Pamatojoties uz Padomes analīzi, tā ir sniegusi konkrētus ieteikumus, kas adresēti dalībvalstīm, kuru naudas vienība ir euro. Maltai būtu jānodrošina šo ieteikumu pilnīga un laikus veikta īstenošana.

AR ŠO IESAKA Maltai laikposmā no 2014. līdz 2015. gadam rīkoties šādi.

1. Līdz 2014. gadam ilgtspējīgā veidā koriģēt pārmērīgo deficītu. 2015. gadā būtiski nostiprināt budžeta stratēģiju, lai nodrošinātu nepieciešamo strukturālo korekciju 0,6 % apmērā no IKP virzībā uz vidējā termiņa mērķi. Pēc tam veikt strukturālo korekciju vismaz 0,5 % apmērā no IKP katru gadu un lielākā apmērā, ja ekonomikas stāvoklis ir labs vai ja nepieciešams nodrošināt parāda noteikuma izpildi, lai turpinātu ilgtspējīgi samazināt vispārējās valdības parāda attiecību. Pabeigt Fiskālās atbildības akta pieņemšanas procesu, lai radītu saistošu, uz noteikumiem balstītu daudzgadu finanšu shēmu un izveidotu neatkarīgu institūciju, kuras uzdevums ir uzraudzīt, kā tiek ievēroti fiskālie noteikumi, un apstiprināt makroekonomikas prognozes, kuras ir fiskālās plānošanas pamatā. Turpināt uzlabot nodokļu iekasēšanu un cīņu pret nodokļu nemaksāšanu, nodrošinot līdz šim veikto pasākumu turpmāku īstenošanu un novērtēšanu, vienlaikus veicot arī papildu pasākumus, it īpaši veicinot elektronisko maksāšanas līdzekļu izmantošanu.

2. Paātrināt īstenošanas procesā esošo pensiju reformu, it īpaši būtiski paātrinot normatīvajos aktos noteiktā pensijas vecuma palielināšanu un secīgi to pieskaņojot

[9] Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktu.

izmaiņām gaidāmajā dzīves ilgumā. Nodrošināt, ka ar visaptverošu publiskās veselības aprūpes sistēmas reformu tiek panākta izmaksu ziņā efektīva un ilgtspējīga pieejamo resursu izmantošana, piemēram, primārās veselības aprūpes nostiprināšana.

3. Turpināt rīcībpolitikas pasākumus, ar kuriem tiek palielināta izglītības un apmācības atbilstība darba tirgus vajadzībām un uzlabotas apgūtās pamatprasmes, pastiprinot centienus veikt jau sen nepieciešamo māceklības sistēmas reformu. Turpināt samazināt mācību priekšlaicīgu pārtraukšanu, it īpaši pabeidzot paziņotās valsts lasītprasmes stratēģijas izstrādi un to īstenojot. Veicināt elastīgu nodarbināšanas kārtību, palielināt sieviešu līdzdalību darba tirgū, jo īpaši to, kuras vēlas tajā atgriezties.

4. Dažādot energoresursu struktūru ekonomikā, tostarp palielinot no atjaunojamiem avotiem iegūtas enerģijas īpatsvaru.

5. Turpināt centienus palielināt publiskā iepirkuma procedūru efektivitāti un samazināt to ilgumu; veicināt alternatīvas finansējuma iegūšanai aizņēmumu veidā, uzlabojot piekļuvi kapitāla tirgiem un attīstot riska kapitāla fondus; un palielināt tiesu sistēmas efektivitāti, nodrošinot laikus veiktu un efektīvu plānotās tiesu reformas īstenošanu.

Briselē,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs